

פ ר ט י כ ל . ס . ל"א/2

מישיבת ועדת הפנים שהתקיימה ביום ג'
כ"ו תמוז תש"י (11.7.1950) בשעה 9.00

=====

נוכחיו:

חברי הועדה:

- היו"ר ב. מינץ
- ר. שרי
- י. בן-צבי
- ת. טובי
- א. כהן
- י. ספיר
- א. פראי
- ד. הכהן
- ש. פרלין
- ז. וורהפטיג
- י. גורי

אמנים:

פוזמנים:

- מר רוזנבלום - מנהל משרד הפנים
- מר סירון - מנהל האגף לשלטון עצמי במשרד הפנים.
- מר זילביגר - היועץ המשפטי

בעדרו:

חברי הועדה:

- א. שפסל
- ס. סנה
- סיף אלדין זעבי
- נ. ילין-מור

- סדר-היום: (1) חוק העיריות (הוראות שונות) תש"י-1950;
- (2) המשך הדיון על שיטת המסים.

היו"ר ב. מינץ:

אנו צריכים היום להפסיק את הישיבה בשעה 10.30
היות ובשעה זו מתקיים ישיבה עם משלחת של ערביי
אבו-גוש. הישיבה תהיה בהשתתפות המש הנשיאות, יו"ר ועדת הפנים
ויו"ר ועדת המשנה לענייני ערבים.

אנו קבלנו אממול מהכנסת את סעיף 3 של חוק העיריות.
על סעיף זה דנו בישיבה הקודמת ומכיון שלא היו הסתייגויות - אני
מבקש לקבל את הסעיף הזה, כדי שנוכל להחזירו למליאה לקריאה שניה,
ולקבל אותו, כדי שלא יהיה עיכוב בקיום הבחירות, כי זה נגד רצון כולנו.

מר סירון:

הואיל וכל שאר הסעיפים ברחו, הרי יש צורך להוסיף
סעיף קטן (3) לסעיף 3. האומר: "תקפן של חוק זה
הוא החל מ-ח' בשבט תש"י 26.1.1950."

היו"ר ב. מינץ:

על יתר הסעיפים נדון מחר, בכנסת.

י. ספיר:

לא אוכל להיות כאן מחר אחה"צ. האם אפשר לבקש
שהדיון ביתר הסעיפים יתקיים ביום ב' הבא ?

השאלה היא אם דחיה זו לא עלולה לדחות גם את קיום הבחירות.

ר. שרי:

היו"ר ב. מינץ:
לא.
מכיון שאין חשש לדחית הבחירות בגלל דחיה קצרה בדיון על הסעיפים הנוותרים, אני מקוה שלא תהיה התנגדות מצד החברים אם אבקש מאת הכנסת לדחות את הקריאה הראשונה של שאר הסעיפים ליום ב' הבא.
אין התנגדות.

ר. שרי:
בישיבה הקודמת הזכרנו את זכות הבחירה של פקידי השלטון המקומי, והיתה בקרת על אי-ההבנה שבענין זה, אני חושב שאי-אפשר לדבר על בחירות סבלי לדון על הענין ולהכניס תיקון, כי הענין הוא חמור מאד ונותן כבר את אותותיו.

היו"ר ב. מינץ:
יש כבר הצעת תיקון מצד מר וורהפטיג בענין זה. אנו נוכל לדון על התיקון הזה אחר-כך ביחד עם יתר הסעיפים שהוצעו לתיקון בחוק העיריות.

י. ספיר:
מה גורל הסיכום ביחס לישיבה המשותפת של ועדת הפנים וועדת הכספים בעניני ההקצבות לרשויות המקומיות?

היו"ר ב. מינץ:
אני פניתי בענין זה ליו"ר ועדת הכספים מר פנקס ודרשתי ממנו כי יקרא לישיבה. הוא הבטיח לי כי בשבוע הבא הוא יקרא לישיבה משותפת של ועדת הכספים וועדת הפנים.

י. ספיר:
דובר הרבה מאד על התאונות בדרכים והמצב לא הוטב גם מבחינה משפטית וגם מבחינות אחרות. למשל: סקרה כפר-ויתקין הסעיר בשעתו את כל הצבור, ועדיין לא ידוע אם הנאשם הובא למשפט - הענין כאילו נמחק. עובדה זו יוצרת 100 מקרים אחרים של תאונות בדרכים, כי יש זלזול עצום מצד כל מערכת השלטון לשמור על האוכלוסיה ויש הפקרות לא קטנה. אינני אצטטת יודע מי מטפל בזה, משרד המשפטים או משרד המשטרה. אני חושב שכל ועדת יכולה להעביר את הענין דרך כל הצנורות אל הממשלה, והועדה שלנו צריכה לפעול בענין זה.

היו"ר ב. מינץ:
אני אפנה בשם הועדה אל מזכיר הממשלה בענין זה.

א. פראי:
הובטח לי שאנו נסכם תפעם את הדיון ביחס לשאלות המוניציפליות.

היו"ר ב. מינץ:
שר הפנים יהיה נוכח בשבוע הבא בישיבת ועדת הפנים ואז נסכם את הדיון הזה.

י. בן-צבי:
סתי תחליט ועדת הכנסת בענין חוק האזרחות?
היו"ר ב. מינץ:
ועדת הכנסת תחליט על כך בישיבתה מהיום.

י. בן-צבי:

אני רוצה להדגיש, כי בכתב הסמכות של ועדת הפנים נאמר שעניני האזרחות שייכים לוועדת הפנים.

היו"ר ב. מינץ:

אנו עוברים לדיון על שיטת המסים העירוניים.

י. גורי:

ברצוני לקבוע שלש הנחות יסוד:

א. מערכת המסים המוניציפליים צריכה להיות לה קשר אמיץ עם מערכת המסים של המדינה, מכל מקום בחלק מסויים.

ב. המסים שנצטרך להטיל, גם מסי המדינה, וגם המסים שיוטלו ע"י הרשויות המקומיות, צריכים להיות כבדים למדי, מכל מקום במשך השנים הקרובות.

ג. המסים צריכים להיות צודקים מבחינה סוציאלית, מבחינה משקית, במדה שהם יאפשרו לארגן את השרותים כראוי.

אנו צריכים להחזיק רמה גבוהה של שרותים, כי התרגלנו לרמת שרותים גבוהה. ויש טעם נוסף: אינני יודע אם יעלה בידי המדינה למנוע יצירת שתי רמות חיים בארץ, שאחת מהן נבדלת מרחק רב מן השניה - בין הישוב שהיה כאן עד הקמת המדינה, ובין העולים החדשים. זה מסוכן מאד באם תווצרנה שתי רמות חיים כאלה. ואינני יודע באיזו מידה נוכל להתגבר על כך, ובאיזו מידה נוכל למנוע יצירת שתי רמות חיים. אנו רגילים לרמת חיים גבוהה ובכדי לא לחדד את התחום שבין שתי השכבות זה מחייב אותנו לקיים שרותים סוציאליים במידה גבוהה.

משלש הנחות יסוד אלה, אני רוצה להגיע לכמה מסקנות, אם כי הן אינן מסקנות סופיות, אלא רק בגדר מחשבה, לגבי מצב מבטנה מערכת המסים ברשויות המקומיות.

אני רוצה לציין קודם כל שהתכניות שהציע מר מירון עוסקות רק בחלק המסים של הרשויות המקומיות, ולפי דעתי אנו צריכים להקיף את הבעיה כולה. מר מירון דבר על המסים הישירים, אבל יש גם סוגי מסים אחרים, כגון: מסי עקיפים, תשלומים שונים וכד'. הדיון שלנו לא יהיה טלא, באם לא נקיף את מערכת המסים על כל מאגריה, ובכל סוגי המסים שלה והתשלומים שלה. אינני אוסר שאפשר לקבוע שיטה אחידה של מסים ותשלומים בשביל כל סוגי הרשויות המקומיות, כי אין לעשות זאת באופן מכני, היות וישנם תנאים שונים ומקומות שונים. אבל, אף-על-פי-כן אנו צריכים לשאוף לכך שתהיה האחדה מכסימלית, במידת האפשר, בשיטת המסים ברשויות המקומיות. ובעיקר בשביל אלה שמצנן הכלכלי דומה, והן גם דומות מבחינת גודל הרשויות המקומיות. אני אינני רואה כל סיבה למה לא לקיים שיטה אחידה בשתי ערים כמו תל-אביב וחיפה, אפילו בירושלים שיטות ההערכות הן אחרות מאשר במקום אחר, לגבי יחידת הדיוור ולגבי מסים אחרים, והמרחקים הם גדולים מאד. לא יתכן שקנה המדה של ההערכות יהיה כל כך שונה בכל מקום ומקום. אין כל סבה ליצור את ההפרשים האלה. במדה שאנו דנים על מערכת המסים של הרשויות המקומיות, צריך לשאוף לאחידות וצריך לדאוג לכך שתהיה פרופורציה מסויימת בין סוגי המסים השונים - מסים ישירים, מס עקיפים ותשלומים שונים. צריך שתהיה גם פרופורציה צודקת מבחינה משקית בין סוגי המסים השונים. יש צורך לקבוע קוים כלכליים ולהדריך את הרשויות המקומיות, ולא לתת לכל רשות מקומית לכלכל פוליטיקה פיסקלית משלה.

יש צורך להעלות עוד שאלה אחת כבעיה בפני עצמה, והיא-שאלת הקמת מפעלים על ידי הרשויות המקומיות, שהן תוכלנה להנות מההכנסה של מפעלים שונים. אמנם ישגן התחלות פה ושם, אבל צריך להרחיב את הדבר, כי ההכנסות ממפעלים שונים יכולם לתפוס מקום נכבד בתקציב הרשויות המקומיות. יש לראות שהרשויות המקומיות תפתחנה מפעלים כאלה, שיכולים לשמש להם כהכנסה.

כיום אנו צריכים לבדוק אם יש אפשרות באופן הדרגתי לצייד את הרשויות המקומיות במקורות הכנסה שונים ממפעלים שונים, מאגאזין ומכחינה זאת אין חילוקי דעות. אנו דורשים גם מן המדינה לשתף אותנו במס הכנסה, אבל אם לא תהיה תוספת למס הכנסה - אזי צריכה הממשלה לתת הקצבה לרשויות המקומיות.

אולם מוסכם, כי מאז אין לבנות את ההכנסות של הרשויות המקומיות על מס הכנסה בלבד, ואנו צריכים לגלות מקורות הכנסה נוספים - גם מסים ישירים. המסים הישירים, בדור שהם צריכים להיות בנויים על יחידת הדיור, והטעם הוא פשוט, כי במקרה שמקור ההכנסה מתעורר, ויכולה לחול ירידה ניכרת במס הכנסה, אזי הרשויות המקומיות לא תוכלנה לכלכל את השרותים שלהן כראוי.

אנו מדברים על יחידת דיור, אבל אין אנו מדברים על הנקודה העקרית אם המס הוא צורך ואם אפשר לכלל את השרותים העירוניים השונים על-יסוד הפרינציפ הזה של המס המוטל לפי יחידת דיור. מר סירון מציע להבדיל בין המס המוטל על הרכוש לבין המס המוטל על הדיור. אני נוטה לקבל את הפרינציפ הזה מתוך גישה ראשונה, ז.א.: להבדיל בין שני המס על בסיס ההערכה המוטל על הרכוש לבין ההערכה על דירה. נכון שיש מי שנהנה במידה רבה מהמסב הזה שנוצר במשך עשר השנים האחרונות מאז הוקפא שכר הדירה והפעלת חוק ההגנה על הדיור, ויש גם בעלי-בית ובעלי רכוש שסובלים עקב המסב, אני מוכרח להודות בכך. אני לא הייתי שקט לגמרי לגבי הטענות של בעלי הבתים שהופנו לעיריית תל-אביב, כאשר הם דרשו מהמדינה לבטל את החוק. אני, כמו כן, אינני יכול להסכים לכך, כי אז ייווצר מצב של הפקרות, ומונח מאגאזין שאף בר-דעת אחד שרואה לעיניו את המסב שעלול להיווצר יכול להסכים לכך. אני חושב שהטענות היו צודקות במידה שהן לא היו סיטוניות. בדרך כלל הטענות של בעלי הבתים הן לקויות מתוך כך שהן סיטוניות. לו היו מסיינים בעלי-הבית את דרישותיהם, ולו אפשר היה למיין את בעלי הרכוש בדרך של בדיקה יסודית אמיתית, אפשר היה אולי למלא חלק מהדרישות של אותם בעלי הבתים שהרכוש הוא מקור הכנסתם היחיד, ואין להם מקורות הכנסה אחרים. ישנם בעלי רכוש שהם גם בעלי משרות, בעלי רנטה ובעלי תעשייה, או בעלי חנויות והם לא מתפרנסים אך ורק מן הבתים. אבל ישנם בעלי בתים, לא גדולים ביותר, שזהו מקור הכנסתם היחיד וממנו הם מתפרנסים, וברור שההכנסה שלהם ירדה פלאים, ואין להם אפשרות לעשות בדק הבית ולשמור על הרכוש שלהם. ואם באים לבדוק את שיטת המסים ברשויות המקומיות צריך לשים לב לכך, אבל זה צריך להעשות ע"י בדיקה מדוקדקת של סוג מסויים של בעלי רכוש אשר סבלו ביותר במשך 10 השנים האחרונות מאז עקב הקפאת שכר הדירה. מכאן אני מגיע למסקנה שאני נוטה לקבל את הצעתו של מר סירון, כי בהצעה זו מקופל חלק תיקון של העוול הזה, במידה שהוא נעשה לבעלי הרכוש.

אני חושב שצריך לקבוע כלל, שההכנסות ממפעלי המים צריכות להיות קודש מאגאזין למפעל המים ברשויות המקומיות, אשר נוהגות לאזן את תקציביהן מההכנסות של מפעלי המים. דבר זה פוגע קשה במפעל המים כאשר יש צורך לפתח את המפעלים האלה. בגלל שיטה זו אי-אפשר להרחיב את מפעלי המים ולמנוע סבל מהתושבים, שאנו עדים לו בעיקר בתל-אביב שחסר בה מים בקומות העליונות. במשך שנים רבות היתה זו תביעה של סיעת הפועלים שתמיד עמדה על הדרישה הזאת שלא לאזן את תקציב הרשות המקומיות אמהכנסות של מפעל המים, אלא להקדיש את ההכנסות ממפעל המים להרחבת המפעל עצמו. לכן צריך לקבוע עתה כלל, שההכנסה ממפעלי המים שמורה להרחבת המפעל ולהורדת המחירים במידת האפשר, ולא לאיזון התקציב.

אני חושב שיש גולגולת אין לבטל כל עוד לא באה תמורה, כל עוד לא הוסכם על מס פרוגרסיבי אחר, הרי זה משמש מקור הכנסה צודק. אלה הם על-פי-רוב מקומות קטנים. במידה שהמקום גדול, המס הזה מפוקפק ואין להטיל אותו בפרינציפ על מקומות גדולים אלא רק על מקומות קטנים. אני טוען בגד הצעתו של מר סירון לבטל את המס הזה. אני ציודע שבענין זה יש דיונים עם שר האוצר, שאיננו רואה בעין יפה את המס הזה, כי יש בו משום התחרות למס הכנסה. אני חושב שועדת הפנים ומשרד הפנים צריכים לעמוד על זה שהמס יהיה קיים כל עוד לא הצליחו לבנות מחדש את מאגאזין מערכת המסים על יסודות אחרים.

י. גורי:

אני חושב שיש לקיים את חשש מס העסקים
כל עוד לא שינו את מערכת המסים ואפשר
לצוות על עיר זו או אחרת לבטל את המכסיטום של 250 ל"י, אבל לעומת
זאת ישנן עיריות שאינן מנצלות את המכסיטום של מס העסקים שהיה יכול
לזוסיף להן הכנסה ניכרת, ובמקום זה הן מטילות מסי עקיפים שאין בהם
כל הצדקה, והם מופרזים. כן אין הצדקה לתבוע מאת המדינה השתתפות ניכרת
בתקציבים שונים, כל עוד לא ניצלו את המכסיטום בגדר החוק, מ"י שנצל
את כל אותם המקורות ^{המסוימים} לפי החוק - למשל: לתבוע את המכסיטום
במס עסקים, שהוא מס צודק יותר מאשר מסי עקיפין.

העקרון של צפופות בדירה טעון בדיקה.

היו"ר ב. מינץ:

אולי תוכל להרחיב את הדבור על אותו נושא
שהעיריות אינן מנצלות כראוי מה שמגיע

להן לפי החוק.

י. גורי:

עירית תל-אביב למשל, היתה יכולה להטיל
מס עסקים, על מספר ניכר של מפעלים, לפי
דרגת המכסיטום היינו: 250 ל"י, ובמקום זה היא מטילה רק 150 ל"י.
כלומר, לא נעשה ניצול מכסימלי כמסגרת החוק, וע"י כך אפשר היה לקבל
הכנסה של עוד רבבות לירות. במקום זה מטילים מסי עקיפין שונים
ותובעים מהמדינה שהיא תשתף בסכומים יותר גדולים בשרותים. התביעה
הזאת היתה מוצדקת רק באותה מידה שהיא היתה מנצלת את המכסיטום
הניתן לה לפי החוק.

היו"ר ב. מינץ:

האם יש עוד דוגמא כזאת מחוץ למס העסקים?
כלומר: האם יש עוד דוגמא שלא ניצלו את
כל האפשרויות של החוק על-מנת להגדיל את ההכנסות?

י. גורי:

בעבר יכלתי לטעון זאת, כלומר: לפני
הקמת המדינה, והיה לנו ויכוח נחמור עם ממשלת המנדט, ולא כולם היו
שותפים בוויכוח הזה, והיו חילוקי דעות בגין זה ברשויות המקומיות בין
גופים פוליטיים שונים. כיום יש לנו ויכוח עם ממשלת ישראל ואינני
יכול לומר שיש עוד סרחב סחיה גדול לרשויות המקומיות כדי להטיל
מסים נוספים.

מר מירון:

לגבי מס כללי ומס רכוש, אין כל הגבלה.

י. גורי:

דוקא המס הזה הוא בלתי צודק. אי-אפשר
להטיל במקום 67% מס רכוש ומס דירה עוד
20% - זה יהיה מס בלתי צודק.

י. ספיר:

באנגליה אין בכלל מס רכוש. שם מטילים
את המסים רק על הדיירים.

י. גורי:

כל הדברים האלה מחייבים תחיקה של המדינה.
אנו עומדים כשנה וחצי בוויכוח, ואין אנו
יכולים לזוז מהקודה המתה. זהו ויכוח עם שר האוצר שלנו, ואני בענין
זה מחולק אתו בדעות במידה מסויימת, כך שאיני יכול לבוא ולהטיל
את כל האשמה על מערכת המסים הבלתי צודקת של הרשויות המקומיות, כי
העגלה הזאת תלויה ברכבת הרבה יותר גדולה - ברכבת המדינה.

י. ספיר:

שאלה: אתה אומר שלא ניצלו את המכסיטום
של מס העסקים וזה פוגע במשק הפיסקלי של

י. ספיר:

הרשויות המקומיות. לו היו גובים את המכסימם של 250 ל"י במקום 150 ל"י זה היה אמנם מוסיף את ההכנסה, אבל המכסימם הזה נוגע רק לגבי מספר לא גדול של עסקים, אבל לעומת זאת בתשלומים הנמוכים יותר וגם בתשלומים הנמוכים ביותר, גם שם לא גובים את המכסימם, נניח במקום 4 ל"י להטיל 12 ל"י - וזה נוגע לאלפי עסקים. האם תביעתך באה רק לגבי הסכום הגדול ביותר, או גם לגבי הסכומים הקטנים?

י. גורי:

אינך יכול להציג את השאלה הזאת, כי אתה יכול להבין יפה מאוד שאם המכסימם הוא 150 ל"י או 250 ל"י - הרי יש שלבים בסולם הזה ואתה לא יכול לבנות את שאר השלבים האלה לפי המינימם, אלא לפי המכסימם.

ד. הכהן:

אני הצעתי לעשות נסיון בחיפה שלא עלה לי בנקל. אני רציתי לנצל את המכסימם במאה אחוז כי היה בזה צדק גמור לגבי 10-20 מפעלים בחיפה וכ-35 קבלנים. הם היו אפוא אפוא אפוא מוכנים לשלם את המגיע, אבל קבלן פרטי אמר שהוא איננו מוכן לשלם אותו הסכום שמשלם "סולל בונה" למשל, והצדק היה עמו, ומשום כך היו לי קשיים בענין זה.

י. גורי:

גם אם אנו נטיל בתל-אביב את המכסימם על 50 עסקים בלבד - זה יכול להעלות את הכנסה ברבנות לירות, כי על-ידי הגדלת התשלומים במכסימם יהיו עוד שלבים שאוכל להגדיל, למשל: במקום 100 - ישלם 150 ל"י, ובמקום 250 הוא יכול לשלם גם 275 ל"י.

אשר למס שעשועים: אנו בתל-אביב החלטנו בשבוע שעבר להעלות את מס השעשועים ולהעמיד אותו בדרגה שווה למס המוטל ע"י המטילה. אפשר לומר שהמסים עולים ב-100% או ב-150% על המחיר האמיתי, ואנו עשינו זאת בלבד כנד. אבל אנו צריכים לספק שרותים סוציאליים וזהו מקור הכנסה. ואם אנו בודקים את כל מערכת המסים אפשר לומר שאין דרך אחרת. אפוא וכדי לבנות מערכת מסים צודקת מבחינה סוציאלית מוכרחים להזקק לאמצעי זה.

בדרך כלל ההצעות של מר מירון מתקבלות על דעתי, אולם אין להתפק בזה. אם אנו רוצים להתקין מערכת מסים צודקת ומשקיפה ברשויות המקומיות - צריך להרחיב את היריעה ויש צורך להקיף את כל מערכת המסים בין אם זה מס ישיר ובין אם זה מס עקיפי או תשלומים על כל סוגיהם. וטוב יעשה משרד הפנים אם בשעת דיונים יגישו לנו הצעות נוספות בקו של הרחבת היריעה.

י. ספיר:

אני רוצה לשאול את מר מירון אם אי-אפשר לסדר סטטיסטיקה של סוגים שונים של תושבים: בעלי מקצוע שונים ובעלי אפשרויות שונות, ובעלי תנאים חיים שונים - ולראות כמה כל סוג כזה משלם מסים, כלומר: מהו סיכום המסים לרשויות המקומיות של אנשים מסוגים שונים, ולראות עד כמה יש הבדל בין שיטת המסים הנוכחית לבין שיטת המסים שמר גורי כל כך להוט אחריה. אני מוכן להניח הנחה מוקדמת שהסטטיסטיקה של סיכום המסים תראה שהמס הוא פרוגרסיבי לא פחות מאשר אם נשנה את שיטת המסים. אני מוכן לומר זאת לגבי 85% מהתושבים. לו אפשר היה לקבל סטטיסטיקה כזאת, היינו יכולים לקבל תמונה בהירה ונכונה מן המצב.

ד. הכהן:

עצם הבדיקה הזאת שמציע מר ספיר היא כדאית. אני חושב שאנו מוכרחים לקבל תמונה כזאת. אני רוצה להעיר למר ספיר, שגם אם הוא אולי צודק הוא לא ישכנע

אותנו. אמנם יש לך נסיון ויש לך עין בוחנת, ואתה ברוח שאתה צודק, אבל לא תשכנע אותי ולא את א חבר הכנסת גורי כי יש בזה משהו צדק ויסוד, וזהו מקור הטרוניות.

אני רוצה לומר שכבריו של מר מירון מניחים את דעתי במידה רבה ואינני רוצה ללעוס קמח טחון, ולהגיד עוד פעם אותם הדברים. אלא שאני רוצה לשאול מהי התכלית ומה יהיה סיכום הדיון הזה. אנו צריכים להגיע לתכלית ולסכם את היסודות של שיטת מהסים אולי בוועדה מצומצמת יותר, ולהציע אותן אח"כ לגוף מחוקק. לכן אני רוצה לדעת אם הצעותינו לא תתקשנה במאמץ אחר של הסדינה.

אבל יש עוד הרבה לתקן והרבה לשנות. מר גורי למשל מציע שההכנסות ממפעלי מים יהיו קודם למפעלי מים בלבד, אבל בעיריית חיפה למשל היה מצב שונה, כי שם היתה עירייה מצורבת ודוקא אנו היינו מעונינים שההכנסות השונות תלכנה לוועדא הדר-הכרמל ולא לעיריית חיפה, ואמנם ההכנסות מהמים כיסו הרבה מאד מהוצאות ההגפה במקום. אבל היום קיים מצב אחר, ובכל זאת ועדא הדר-הכרמל עוד קיים ועשה במפעלי המים כבתוך שלו - והיום זה מפריע לנו. עלי להעיר שההכנסות ממפעלי המים כיסו הרבה מאד מהוצאות ההגנה, גני ילדים, ובית-החולים דרששילד. אולם אינני יודע אם היום צריך להיות קונסולידציה כזו, ואותו הדבר לגבי חברת החשמל שיש לה אדמיניסטרציה עצמאית משלה. ואינני יודע מדוע מפעלים כאלה לא יהיו מקור הכנסה לרשויות המקומיות.

ועוד ענין: אני הייתי האיש שהייתי מעונין לפני שנים, שהקואופרטיבים לא ישלמו דבר לעיריית חיפה, אולם אינני יודע מדוע היום לא ישלמו הקואופרטיבים דבר. אמנם יש זכויות שאי-אפשר לבטל אותן אבל בכל זאת יש לתקן את המצב. עיריית תל-אביב מקבלת מהקואופרטיבים 25 אלף ל"י לשנה עבור עבור השמוש בכבישים. וזה צריך להיות כך לא רק בתל-אביב, אלא גם בחיפה ובירושלים. זה יכול להיות מקור הכנסה. זו צריכה להיות משאבה. אני יכול על סמך זה לתכנן כל מיני תכניות ואפילו לשלוח את הילדים לבתי ספר באוטובטובילים חנם אין כסף.

אבל יש ליצא עוד הצעה ביחס למקור הכנסה. מה בענין הגרלות? שמעתי שבתל-אביב מכינים כבר הגרלות. אבל אני חושב הגרלות לא-רק לפיתוח אלא גם לעזרה-סוציאלית.

מר מירון: ההגרלות הן לא רק לתל-אביב, אלא יהיה זה ארצי.

י. גורי: ההגרלות תלכנה ל"פול".

ד. הכהן: בדרך כלל אינני גורם שהמטרה מקושת את האמצעים, אבל אני יודע שבשוויץ, בצרפת, באירלנד, בשטוקהולם, ובהלסינקי - בכל מקום מתקיימות הגרלות. ואנו יכולים להשתמש בכסף הזה אצטא טא לפיתוח בתי תרבות, ללמוד עברית, להרחיב רשת בתי הספר וכד'. זה ישמש משאבה שואבת של המחזור האינפלציוני, ומסוע לא לעשות זאת?

היו"ר ב. מינץ: גם אני תומך בהצעה שתבחר ועדה בת 3 חברים ויחד עם מר מירון תסכם את ההצעות. אחר-כך נעביר את ההצעות למשרד הפנים, וההצעות תובאנה כהצעת חוק מטעם הממשלה, כרפורמה של שיטת המסים המוניציפליים.

א. פראי: ישנה הנחה אחת שהיא עכ"פ משותפת לכולם והיא, שממסים צריכים לאפשר קיום שרותים וקיום התקציב המוניציפלי של הרשויות המקומיות. אני אומר זאת להלכה, כי למעשה אין הדבר מתקדם. ואני רואה עוד הפנחה מכרעת כיצד מבצעים את הדבר, ופאן יש שאלה של קנה-מידה. קנה המידה מתקרב, אם כי אינני אומר שהוא מושגת על צדק סוציאלי, הרי הוא מתקרב לצדק סוציאלי מינימלי. ושנית - אני רואה בהצעת משרד הפנים, שהביא אותה מר מירון, שני דברים: הראשון, ההתחייבות המינימלית של הרשויות המקומיות, והשני, ההצעה

א. פראי:

לבסיס ההערכה שבעל הבית צריך לשלם לפי שכר הדירה הממשי שהוא מקבל, והדייר צריך לשלם לפי הערכה מסויימת של שכר הדירה. יש בזה התקדמות. אבל אני חושב שההצעה הזאת איננה עוקרת את הבסיס. כי הבסיס הקיים הוא בסיס מאד בלתי צודק, הוא בסיס רע, כלומר: תשלום המסיים לפי שכר הדירה. בתל-אביב 70% מהמסיים באים משכר הדירה. ואני אינני חושב שזהו קנה מדה נכון למרות שמר ספיר אומר שקנה-המדה הזה הוא נכון מכיון שזהו תשלום בעד שרותים שכולם מקבלים.

לא
אני חושב שקנה-המדה הנכון והצודק הוא/קנה-המדה בעד הוצאות של שכר-דירה, אלא קנה-המדה הנכון זהו ההכנסה הממשית של התושב, של האזרח במדינה, ושל האזרח ברשות המקומית. רק זה יכול לשמש בסיס. וכשם שהוא משמש בסיס לגביית מס האמצעים הכנסה, הוא צריך לשמש גם בסיס לגביית המסיים העירוניים.

אני קראתי בעיון את הצעותיו של מר מירון, ואני רואה שגם מדבריו מזדקרת ההנחה הזאת, כי הוא אומר שלמעשה המס הצודק זהו התוספת למס ההכנסה עבור הרשות המקומית. זהו הבסיס הנכון, זהו גם קנה-המדה הנכון מבחינה סוציאלית, זהו גם קנה-מדה מוצדק מבחינת השרותים של הרשות המקומית. אנו יודעים כיצד הרשויות המקומיות מתחבטות בקיום השמותים, והדבר נובע בעיקר מתוך כך שהבסיס אצלו נכון.

י. ספיר: נניח שהחוק בנוי על מס הכנסה, אהאא הרי ההוצאות תהיינה כל-כך גדולות שאנו נקבל פחות ממה שמקבלים עכשיו.

א. פראי: אבל אז לפחות תהיה לי ערובה שעל בעלי היכולת אנו מטילים יותר.

אני חושב שלעקור את הרעה אפשר רק ע"י קביעת תוספת מוניציפלית למס ההכנסה הממשלתי.

אני אינני מסכים לביסוס ששר האוצר מתנגד לכך, אהאאא אמנם שר האוצר יכול להתנגד, אבל אנו חייים במשטר דמוקרטי, והוא חייב יהיה לעשות מה שהכנסת תחליט. אנו חושב שששש שבניין זה אין חילוקי דעות בינינו.

היור"ב. סינז: כמעט שאין. אני חושב שגם משרד הפנים עומד על כך.

י. ספיר: בענין זה יש מסקנות ברורות של ועדת המשנה שמונתה ע"י משרד האוצר, ושם התאחדו הדעות בניין זה, ומכל זה לא יצא כלום.

א. פראי: גם אני קראתי את הדו"ח הזה ואני מכיר אותו, ואני יודע שכל הרשויות המקומיות תבעו את הדבר. אני יודע שהכל הסכימו לכך. זו היתה ועדה של משרד האוצר, וגם נציג האוצר לא התנגד אלא לזה. אם משרד האוצר מתנגד לכך, יש לנו אפשרות לשנות את הדבר. אנו רק צריכים להגיע לידי מסקנה מהו הדבר הנכון. ואז מר קפלן יצטרך לקבל את ההחלטה הזאת. זה תלוי בסופו של דבר בקואליציה, ומכיון שמר ספיר איננו בקואליציה אני מציע לו שהוא יצטרף לדרישה זו, והיא: תוספת מוניציפלית באחוזים יותר גדולים מכפי שנקבע בהצעה, למס הכנסה.

אני מציע תוספת של 30%.

א. פראי:

אני מציע תוספת מוניציפלית שתחולק לפי מפתח ארצי לפי קנה-מדה כדלקמן:-

1. הסכום הנכנס במקום;
2. לפי מספר התושבים במקום;
3. מידת הקליטה של העלייה החדשה.

(אני מניח שביחס לקליטת עלייה חדשה, היחס צריך להיות 3 מול 1).

הסכום הנכנס במקום, פירושו: מקום מסמ נכנס פחות - יצטרך לקבל פחות.

ר. שרי: זה איננו מן היושר, וזה גם לא ישנה את המצב של המסים המוחלטים בענין זה.

א. פראי: אני עוד לא מבריע בשאלה זו, אבל אותו הנימוק שנשמע כאן שהממשלה איננה מסכימה לגביה משותפת - אינו נימוק בשבילי.

מר סירון: אנו הצענו שאם תהיה תוספת למס הכנסה, אפשר יהיה להשתמש באפרט של מס ההכנסה הכללי.

א. פראי: אני אינני בעד השיטה הזאת. אני לא בעד כל מקום ומקום, אלא בעד מפתח ארצי. זוהי הצעתי היסודית.

אבל יחד עם זאת אני חושב שכל זמן שלא קבענו מס הכנסה, אין לבטל את מס הגולגולת, כי הוא מס נכון יותר ולודק יותר מאשר מס דיירים.

מר סירון: במקום שקיים מס גולגולת, קיים גם מס על חדרים.

א. פראי: בענין תשלום בעד המים: אני תוסך בהחלט בהצעתו של גורי שהתשלומים הנכנסים ממפעלי מים, יהיו מוקדשים למפעל המים.

מר סירון: כל הבעיה איננה קיימת, כי ההוצאות עולות על ההכנסות. בערים למשל ההכנסה ממפעלי מים היא 635 אלף ל"י, וההוצאה היא 760 אלף ל"י. זאת אומרת שלמעשה ההוצאות גדולות יותר.

א. פראי: בענין מס השעשועים אני חושב שהמסקנה שלנו צריכה להיות שהכנסות מס השעשועים תהיינה מוקדשות לרשויות המקומיות בלבד, ולא צריך להעבירן לקופת הממשלה. זהו מס טיפוסי לרשות מקומית.

קיימים עוד בכמה רשויות מקומיות מסים כגון מס עזרה סוציאלית, שיש להם שמות שונים כגון מס-סגן או תו-סגן. אני חושב שזהו מס בלתי צודק, ואינני יודע מהו הבסיס החוקי לזה.

א. כהן:

ההכנסה מטעדות לוקסוס היא גדולה מאוד.

א. פראי:

אנא חושב שיש לבטל את המס הזה, זהו מס עקיפין, ואין לו כל הצדקה ביחוד

כשהוא מוטל על מטעדות.

בענין מסי רכוש אני חושב שיש להעלות מסדה רבה את המס על מגרשים פנויים. אני רוצה לומר שלא מצאתי תמיכה מצד רבני הועדה, וגם מצד רובה של הכנסת בענין זה, בענין קביעת הערכה חדשה של מגרשים פנויים.

מר סירון:

בתל-אביב וחיפה כבר עושים זאת.

א. פראי:

היתה תביעה שתקבע עכשיו הערכה חדשה. היה חוק השומה העירונית. היתה זו דרישה ולא חובה והדרישה לא נתקבלה. דברנו על זה כבר פעמיים רבות. אני חושב שחוק השומה העירונית עומד כבר פעמיים או שלש פעמים על סדר היום, ואני תבעתי להטיל חובה על העיריות ועל המועצות המקומיות, חובה של קביעת השומה החדשה. והדבר לא נתקבל.

י. ספיר:

כמה היית מציע בתור ההערכה על מגרשים פנויים?

א. פראי:

אני מציע מ-5% עד 10%.

הינד ב. סינץ:

אני מציע שבשבוע הבא נסכם את בחירת ועדת המסנה לעניני שיטת המסים, אשר יחד עם משרד הפנים תעבד את השיטת, וזה יוגא אח"כ כהצעת חוק.

י. בן-צבי:

אני מוצא לנחוץ להעיר כאן כמה הערות ביחס למקרה אבו-גוש. ישנן כמה בעיות לגבי המקרה של אבו-גוש. א. בעית בטחון ב. בעיה כלכלית, אבל חוץ משתי הבעיות האלה ישנן עוד שתי בעיות הנובעות לנו מאד, וקודם-כל בעית האדמיניסטרציה. לא פעם עמדנו על כך שיש לזרז את הקמת השלטון העצמי באבו-גוש, ומאז לא שמענו אם הדבר הוגשם או לא, ומדוע להשאיר דבר כזה חדשים רבים? - את זאת צריך לנרד.

אבל יש גם בעיה אחרת והיא הבעיה האנושית, כי יש הבדל בין ידידים לבין אלה החשודים כשונאים, ואנו צריכים לאחוז באמצעים נגד השונאים, ולא באופן כללי נגד כל הערבים.

עלינו לדון בכל הבעיה הזאת בהקדם וללא

דחוי.

ז. וורהפטיג:

בעקבות שאלתו של מר בן-צבי ברצוני לשאול: קיימת ועדת לעניני ערבים, שהיא ועדת מסנה של ועדת הכלכלה. אני שמעתי שהועדה הזאת מטפלת בכל עניני הערבים ואינני יודע באיזו סמכות יש מפתח ענינים לכל ועדה וועדה ועניני הערבים שייכים לוועדת הפנים, ובאיזו סמכות עברו הענינים האלה לוועדת הכלכלה, האם זה תלוי באופן אישי של יושב-ראש הועדה? אנו צריכים להעמיד את הבעיה על סדר היום.

י. ספיר:

אני חושב שביחס לערבים עברנו כבר את כל הגבול המוסרי, הצבורי והמדיני. אנו חייבים לדון בשאלה ולקבל אינפורמציה מכל האספקטים.

היו"ר ב. סינז:

אני מעורר את השאלה הזאת בוועדת הכנסת.

א. פראי:

ועדת הכנסת החליטה בשעתו למסור את עניני הערבים לוועדת הכלכלה.

היו"ר ב. סינז:

ועדת הכנסת איננה יכולה להחליט נגד הכנס.

ש. מרלין:

אנו בזמן האחרונים מטפלים בעיקר בבעיות המוניציפליות. אני אינני חושב כי זוהי הסמכות היחידה של ועדת הפנים, ואם זוהי הסמכות היחידה שלה, אז נקרא את הועדה שלנו "ועדה לענינים מוניציפליים" ולא "ועדת הפנים", וגם אז תהיה זו ועדת מכובדת. אבל לא ייתכן שאת רוב זמננו נקדיש לבעיות המוניציפליות בלבד בשעה שיש לנו עוד סמכויות.

אאאאאאאא

סהויכוח אתמול במליאה הבינתיבי כי חוק האזרחות לא יועבר אלינו. אני חושב שאנו חייבים לדון ולקבוע בעצמנו מהי מסגרת העבודה שלנו.

י. גורי:

אני חושב שעניני הערבים אינם עולים בקנה אחד. ואי אפשר למסור אותם אצא לוועדה אחת בלבד.

אשר לחוק האזרחות, הרי עד כמה שידוע לי, החליטה עכשיו ועדת הכנסת למסור את חוק האזרחות לוועדת הד-הוק המורכבת מ-3 ועדות: ועדת הפנים, ועדת החוקה חוק ומשפט; ועדה לעניני חוץ ובטחון.

במידה שאנו עוסקים בענינים מוניציפליים - זה שייך לוועדת הפנים. במידה שעלינו לדון גם עניני הערבים, סאי אולי למנות ועדת הד-הוק לעניני הערבים, שגם היא תהיה מורכבת מכמה ועדות.

היו"ר ב. סינז:

יוצא אם כן, שכאילו צריך לשנות את הסמכויות של ועדת הפנים, ואינני מסכים לכך.

הישיבה ננעלה בשעה 10.30
=====